

Biljana Mišić Ilić / Vesna Lopičić

---

JEZIK, KNJIŽEVNOST, KOMUNIKACIJA: JEZIČKA ISTRAŽIVANJA



Biblioteka  
NAUČNI SKUPOVI

*Urednice:*

Prof. dr Biljana Mišić Ilić

Prof. dr Vesna Lopičić

*Glavni i odgovorni urednik:*

Prof. dr Bojana Dimitrijević

*Akademski odbor:*

Prof. dr Vesna Lopičić

Prof. dr Biljana Mišić Ilić

Prof. dr Miloš Kovačević

Prof. dr Goran Maksimović

Prof. Colin Nicholson

Prof. dr Walter Epp

Prof. dr Dragana Mašović

Prof. dr Đorđe Vidanović

Prof. dr Snežana Bilbija

Prof. dr Marija Knežević

Doc. dr Mihailo Antović

*Recenzenti:*

Prof. dr Jordana Marković

Prof. dr Snežana Bilbija

Doc. dr Mihailo Antović

*Sekretar redakcije:*

Mr Milena Kostić

Objavlivanje ovog zbornika pomoglo je Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije  
u okviru projekta *Dinamika struktura savremenog srpskog jezika 178014*  
i Filozofski fakultet u Nišu.

Univerzitet u Nišu  
Filozofski fakultet

**JEZIK, KNJIŽEVNOST, KOMUNIKACIJA  
JEZIČKA ISTRAŽIVANJA**

**Zbornik radova**

Urednice:  
Biljana Mišić Ilić  
Vesna Lopičić

Niš, 2012.

Sva autorska prava zadržana. Zabranjeno je svako neovlašćeno umnožavanje,  
fotokopiranje ili reprodukcija delova teksta.

# SADRŽAJ

## JEZIK, KNJIŽEVNOST, KOMUNIKACIJA: JEZIČKA ISTRAŽIVANJA

### UVOD

Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić KOMPLEKSNOST JEZIČKE KOMUNIKACIJE .....	11
--	----

### I TEORIJSKI ASPEKTI PROUČAVANJA JEZIČKE KOMUNIKACIJE

Mišković-Luković Mirjana JEZIK I KOMUNIKACIJA: ŠTA GOVORNIK KAŽE A ŠTA EKSPPLICITNO SAOPŠTAVA? .....	33
--	----

Jasmina Đorđević THE CONCEPT OF COGNO-CULTURAL AWARENESS – A PREREQUISITE FOR INTERCULTURAL COMMUNICATION .....	45
---	----

Vladeta Radović, Ivan Cvetanović PRECIZNOST VERBALNOG ISKAZA – PROBLEMSKI PRINCIPI I OSNOVNI KRITERIJUMI USPEŠNOSTI MEDIJSKE KOMUNIKACIJE .....	55
---	----

Bojan Blagojević INDIREKTNA KOMUNIKACIJA – DA LI JOŠ VERUJEMO DA SE JEZIK MOŽE „ZAOBIĆI“ .....	69
--	----

Ivana Stojanović Prelević OSTINOVO RAZLIKOVANJE „OZBILJNIH“ I „NEOZBILJNIH“ GOVORNIH ČINOVA: GOVOR NA BINI KAO FIKTIVNA KOMUNIKACIJA? .....	77
---	----

Milica Pavlović, Ljubiša Zlatanović KOMUNIKACIJA I PSIHOLOŠKE IGRE MEĐU LJUDIMA .....	84
--	----

### II

#### KOMUNIKATIVNA VREDNOST JEZIČKIH SREDSTAVA

Милош М. Ковачевић О НЕКИМ РАЗЛОЗИМА БИСЕМИЧНОСТИ РЕЧЕНИЦА У НОВИНАРСКОМ ЈЕЗИКУ .....	97
---	----

Biljana Mišić Ilić INFERENCIJA U JEZIČKOJ KOMUNIKACIJI – NEKOLIKO TIPOVA SPECIFIČNE UPOTREBE VLASTITIH IMENICA .....	118
--	-----

Sabina Halupka-Rešetar NOTHING HAPPENS FOR NO REASON AT ALL: ON A'-SCRAMBLING IN SERBIAN .....	132
--	-----

Vladan Pavlović THE IMPORTANCE OF SYNTACTIC CONSTRUCTIONS IN COMMUNICATING MEANING – THE VIEW TAKEN BY CONSTRUCTION GRAMMAR .....	149
---	-----

Violeta Stojičić THEMATIC FRONTING IN ENGLISH DECLARATIVE CLAUSES IN LITERARY TEXTS .....	158
Miloš D. Đurić DISKURSNI KONEKTIVI <i>BUT</i> I <i>MAIS</i> U KOMUNIKACIJI U ENGLISKOM I FRANCUSKOM DISKURSU ELEKTROTEHNIKE .....	168

### **III KOMUNIKACIJA I SAVREMENI MEDIJI**

Dragana Pavlović, Tatjana Vulić KOMUNIKACIJA MLADIH I DRUŠTVENE MREŽE .....	187
Светлана Слијепчевић, Слободан Новокмет О ЈЕЗИЧКИМ НЕДОУМИЦАМА КОРИСНИКА ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ ФЕЈСБУК .....	199
Dušan Stamenković, Ivana Vlajković JEZIČKI IDENTITET U KOMUNIKACIJI NA DRUŠTVENIM MREŽAMA U SRBIJI .....	212
Biljana Radić-Bojanić VIRTUAL COMMUNITIES ON FACEBOOK: COLLABORATION AND COMMUNICATION .....	225
Sofija Bilandžija JEZIK MLADIH U SKANDINAVIJI I SREDSTVA SAVREMENE KOMUNIKACIJE .....	235
Милина Ивановић-Баришић КОМУНИКАЦИЈА SMS ПОРУКАМА - ЕТНОЛОШКИ АСПЕКТ .....	247
Нада Тодоров, Артеа Панајотовић СТАВОВИ СТУДЕНАТА АНГЛИСТИКЕ И СРБИСТИКЕ ПРЕМА СМС ПОРУКАМА КАО ВИДУ КОМУНИКАЦИЈЕ .....	258

### **IV DISKURSNE SPECIFIČNOSTI I KONTEKSTUALNI UTICAJI U KOMUNIKACIJI**

Vesna Bulatović KOMUNIKACIJA IZVJEŠTAJIMA O NAPRETKU ZEMALJA PRETENDENATA NA ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI .....	272
Nadežda Silaški, Tatjana Đurović COMMUNICATION WITH THE ELECTORATE – ANIMATE AND INANIMATE METAPHORS IN ZORAN ĐINĐIĆ’S SPEECHES AND INTERVIEWS .....	284
Milica Radulović KOMUNIKATIVNA FUNKCIJA NASLOVA NOVINSKIH ČLANAKA U SVETLU TEORIJE RELEVANCIJE .....	294

Јованка Милошевић О (НЕ)УСПЕЛИМ РЕКЛАМНИМ ПОРУКАМА .....	305
Марко Банковић ПРОПАГАНДНА КОМУНИКАЦИЈА НА ИНТЕРНЕТУ: АНАЛИЗА ЖАНРА СПАМ ПОРУКА .....	318
Марина Јањић, Илијана Чутура ДИСКУРС МЛАДИХ НА ДИЈАЛЕКАТСКОМ ПОДРУЧЈУ: УРБАНИ ДИЈАЛЕКАТ КАО РЕЗУЛТАТ ЈЕЗИЧКЕ ХИБРИДИЗАЦИЈЕ .....	332
Софија Милорадовић ЈЕЗИК „У КОНДИЦИЈИ“ – МУЗИЧКИ ЖАРГОНИЗМИ .....	348
Тања Русимовић ЖАРГОНИЗМИ СА ПЕЈОРАТИВНИМ ЗНАЧЕЊЕМ У ГОВОРУ ОМЛАДИНЕ .....	359
Danica Jerotijević STEREOTIPI U NARATIVIMA UČENIKA KAO MANIFESTACIJE RODNE RAZLIKE U KOMUNIKACIJI .....	367
Радмило Маројевић ИНВЕРЗИЈА АТРИБУТА И ПРЕДЛОШКО-ИМЕНИЧКЕ ВЕЗЕ СА АСПЕКТА КОМУНИКАЦИЈЕ (ФОРМУЛИСАНА ПОЕТИКА ЛУКЕ МИЛОВАНОВА ГЕОРГИЈЕВИЋА, ПРИМИЈЕЊЕНА ПОЕТИКА ИВАНА МАЖУРАНИЋА) ....	376
Јаворка Маринковић, Драгана Маринковић АФЕКТИВНОСТ ЈЕЗИЧКОГ ИЗРАЗА БОРИСАВА СТАНКОВИЋА У КОНТЕКСТУ КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЧИТАОЦЕМ (ЛИНГВОСТИЛИСТИЧКИ ПРИСТУП) .....	386
Ненад Ивановић, Татјана Ружин-Ивановић КРИЛАТИЦЕ У ДРАМСКИМ ДЕЛИМА ДУШАНА КОВАЧЕВИЋА И ЊИХОВА УПОТРЕБА У КОМУНИКАТИВНОМ ДИСКУРСУ САВРЕМЕНОГ СРПСКОГ ЈЕЗИКА .....	396
Branislav Stevanović SOCIJALNA OGRANIČENJA DEMOKRATSKE KOMUNIKACIJE .....	409
Marija Vujović PROPAGANDA I MEDIJI U SLUŽBI NACIZMA .....	421
Предраг Мугавцић САВРЕМЕНИ ГРЧКИ КАО МЕДИЈУМ КОМУНИЦИРАЊА У ЕВРОПИ И НА БАЛКАНУ .....	432
Маја Андријевић, Анђелка Пејовић ELEMENTI NEVERBALNE KOMUNIKACIJE U JEZIKU: VEZA IZMEĐU KINEZIKE I FRAZELOGIJE .....	442
Vladimir Ž. Jovanović EMBLEMATIC ELEMENTS OF NON-VERBAL COMMUNICATION WITH ENGLISH AND SERBIAN SPEAKERS .....	452

Dubravka Vlahović COMMUNICATION IN THE CULTURE OF THE DEAF .....	474
---	-----

## V

### **KOMUNIKACIJA U PRAKSI – NASTAVA JEZIKA, PREVOĐENJE, JEZIK STRUKE, BILINGVIZAM**

Milica Savić WHO COULD THEY BE TALKING TO? ADVANCED SERBIAN EFL LEARNERS' METAPRAGMATIC AWARENESS .....	485
---	-----

Jovana Dimitrijević Savić, Marta Dimitrijević, Jelena Danilović: MITIGATING REQUESTS IN ENGLISH: WHAT DO SERBIAN L1 LEARNERS KNOW AND WHAT DO THEY NEED TO LEARN? .....	499
---	-----

Савка Благојевић, Марија Стојковић КОМУНИКАТИВНИ ПРИСТУП У НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ПОСЕБНЕ СВРХЕ НА УНИВЕРЗИТЕТСКОМ НИВОУ: ТЕОРИЈА И ПРАКСА ...	509
---	-----

Danijela Đorović, Katarina Zavišin ZNAČAJ KOGNITIVNIH AKADEMSKIH JEZIČKIH VEŠTINA (CALP) ZA AKADEMSKU KOMUNIKACIJU NA STRANOM JEZIKU .....	519
--	-----

Ljiljana Janković, Milena Kostić POP CULTURE IN EFL TEACHING: ENHANCING CLASSROOM COMMUNICATION .....	535
---	-----

Бранка Миленковић (ПРЕ)ПОЗНАВАЊЕ КОМУНИКАТИВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПИСАНОГ ДИСКУРСА НА Ц2 НИВОУ У ОКВИРУ ОСНОВНИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА .....	545
--	-----

Tijana J. Dabić, Radmila R. Suzić KOMUNIKACIJA IZMEĐU PROFESORA I STUDENATA .....	555
--	-----

Sanja Vuletić RAZVIJANJE VEŠTINA KOMUNIKACIJE U NASTAVI ENGLLESKOG KAO JEZIKA STRUKE U MEDICINSKIM ŠKOLAMA .....	564
--	-----

Enisa Nikolić ULOGA PREVOĐENJA U KOMUNIKATIVNO ORIJENTISANOJ NASTAVI STRANOG JEZIKA STRUKE .....	575
--	-----

Miljana Stojković UPOTREBA SIMULACIJA U PRIPREMI STUDENATA ZA POSLOVNO KOMUNICIRANJE NA STRANOM JEZIKU .....	582
--	-----

Solzica Popovska WHAT IS COMMUNICATED BY ESP? .....	589
--	-----

Sofija Mičić PROFESSIONAL COMMUNICATION BETWEEN ENGLISH-SPEAKING AND SERBIAN DOCTORS .....	596
--	-----



Jelica Tošić “GREENWASHING” IN ENVIRONMENTAL COMMUNICATION .....	605
Predrag Novakov PREVOĐENJE, KÔD I „BUKA” U KOMUNIKACIONOM KANALU .....	613
Виолета Цонић КОМУНИКАТИВНЕ ЛАКУНЕ (НА ПЛАНУ РУСКЕ И СРПСКЕ КОМУНИКАТИВНЕ КУЛТУРЕ И ЈЕЗИКА) .....	625
Ivana Kostić PREVOD ENGLLESKIH VICEVA NA SRPSKI .....	634
Ana Šarčević TJUDORI MEĐU NAMA -TRANZITIVNOST INFORMACIJA KROZ ANALIZU PREVODA .....	645
Nataša Jovanov, Marica Jelić SMETNJE U KOMUNIKACIJI (INTERFERENCIJA GRČKOG U SRPSKI): KOMPARATIVNA ANALIZA IZMEĐU DVOJEZIČNE DECE I STUDENATA SRPSKOG KAO L2 .....	656
Alessandra Genovesi-Bogićević MARKIRANOST KODA KAO SIGNAL NEUSAGLAŠENOSTI U KOMUNIKACIJI BILINGVALACA: STUDIJA SLUČAJA .....	668

## О ЈЕЗИЧКИМ НЕДОУМИЦАМА КОРИСНИКА ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ *ФЕЈСБУК*<sup>1</sup>

**Сажетак:** С обзиром на то да последњих неколико година комуникација путем интернета постаје све доминантнији облик размене информација, развијање тзв. друштвених мрежа, међу којима оне са највише чланова каква је *Фејсбук*, неминовно повлачи и промене у језику, али истовремено отвара могућност (само) преиспитивања свих оних који се тим и таквим језиком служе. Овај рад бави се питањима и недоумицама чланова различитих група оформљених у циљу решавања језичких проблема. Циљ рада је да покаже: 1) који су то најчешћи језички проблеми за које корисници *Фејсбука* на српском језику траже савете и решења и 2) које су то језичке недоумице чланова које се не могу пронаћи у језичким приручницима или за које је литература тешко доступна. Практична примена оваквог истраживања огледа се и у томе што даје одговор на питање с каквим се језичким потешкоћама суочавају просечни корисници интернета и друштвених мрежа данас у Србији. Такође, можемо скренути пажњу на оне језичке појаве које нису довољно обрађене у одговарајућим приручницима, те тиме дати предлог за њихово разматрање.

**Кључне речи:** правопис, језичка норма, интернет, *Фејсбук*

### 1. Увод – друштвене мреже и језик

1.1. Друштвене мреже на интернету постале су, у последњих неколико година, модеран начин интерактивног окупљања људи. Међу њима доминира друштвена мрежа *Фејсбук*, која је од свог оснивања 2004. године окупила око 600 милиона чланова широм света, од којих је у Србији 1,5 милиона.<sup>2</sup> Као последица све учесталијег уланчавања људи у овакав тип мрежа и форума јавља се нови језички варијетет. У питању је нови функционалан стил који има искључиво писану форму, али је његова сврха, најчешће, да пренесе карактеристике разговорног стила.<sup>3</sup> Такав начин општења обележавају правописне и граматичке

<sup>1</sup> Овај рад је настао у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савременог српског стандардног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, који у целини финансира Министарство за просвету и науку Републике Србије.

<sup>2</sup> <http://www.businessinsider.com/facebook-has-more-than-600-million-users-goldman-tells-clients-2011-1>

<sup>3</sup> Биљана Радић-Бојанић (Радић-Бојанић, 2006: 6) закључује да карактеристике језика електронских ћаскаоница умногоме личе на језик свакодневних разговора, тако да је говорeње везано за контекст у коме настаје. Корисници су ограничени стварањем текста, које се дешава истовремено са

грешке настале као последица незнања, брзине комуникације, снажног уплива енглеског језика, који је све доминантнији у овој сфери медија итд. Посебност језика интернет комуникације огледа се и на лексичком плану у употреби нових скраћеница, неологизама, жаргонизама и друге нестандартне лексике. У овом облику комуникације, важан је и графички израз – као интензификатори писаног израза често се употребљавају тзв. смајлији (емотикони). Наведеним особинама нисмо исцрпили све карактеристике оваквог начина изражавања, нити нам је то био циљ. Важно је скренути пажњу на специфичност поменутог језичког варијетета у односу на оне варијетете којима је посвећивано више пажње у досадашњој литератури.

1.2. Описане особености језичког кода, између осталог, приморavaju неке од корисника интернета да преиспитују своје познавање правописа и граматике. Отуда се људи на интернету све чешће организују у различите форуме и групе, чији је основни циљ бављење језичком културом.<sup>4</sup>

## 2. Језичке групе на фејсбуку

2.1. Разлога за оснивање група чији је циљ решавање језичких недоумица има доста. Пре свега:

- смањен ниво културе јавног говора и писања у медијима;
- све чешће одсуствовање језичких ауторитета који би контролисали квалитет јавне писане и говорне комуникације;
- одсуство реформи у школској настави матерњег језика, као и мали фонд часова у средњим школама посвећен језику, али и изостанак предмета српски језик и језичка култура на факултетима нефилолошког профила;
- ретка и јавности недовољно позната стручна и популарна језичка литература.

2.2. С обзиром на све учесталије затварање других медија пред проблемима језичке културе (телевизијске и радио-емисије посвећене језику изузетно су ретке, а новинарске рубрике усмерене ка решавању језичких недоумица својих читалаца скрајнуте су и сведене на појединачне језичке приручнике који су познати само уском кругу обавештених људи)<sup>5</sup> интернет постаје слободан и отворен интерактивни простор за бављење језичком културом.

његовим планирањем, што значи да постоји когнитивни врх за синтаксичку и лексичку сложеност.

<sup>4</sup> Иако таквих сајтова има неколико (на пример, „Језички атеље“, „Српски језик – Вокабулар форум“ и сл. ) ово истраживање задржало се на групама које су основане на друштвеној мрежи *Фејсбук*, највише због великог броја чланова те мреже, али и њене популарности, о којој сведоче поменути подаци.

<sup>5</sup> Једна од ретких радио-емисија која се већ дужи низ година бави језиком зове се „Пут у речи“ и емитује се на Радио Београду 2. Такође, присутне су и повремене језичке рубрике у Јутарњем програму Националног сервиса, а памте се и текстови у дневној штампи које су на различите језичке теме објављивали Милан Шипка, Егон Фекете, Иван Клајн и др.

2.3. Називи група чија је основна делатност управо решавање језичких проблема и недоумица чланова углавном садрже неку од кључних речи какве су: *правопис, језик, граматика, недоумице*, које, заправо, дефинишу и описују њихову намену<sup>6</sup>.

2.4. Оснивачи и администратори тих група углавном су језички стручњаци, студенти или дипломци неког од филолошких факултета, лектори, наставници и професори српског језика и књижевности, новинари (иако то није лако проверити ако сами оснивачи не оставе те податке о себи). Управо ниво професионалне опредељености језику условљава и квалитет одговора на недоумице у тим групама. Негде су одговори кратки, понекад погрешни и без икаквог образложења, али постоје оне групе у којима су одговори потпуни, целовити, потврђени примерима и литературом.

### 3. Врсте језичких недоумица на друштвеној мрежи *фејсбук*

3.1. Иако огрешења о акценатску норму српског језика представљају један од најчешћих језичких проблема у свакодневној комуникацији, ипак питања у вези са акцентом нису честа, а и она која су присутна само делимично се односе на акцентуацију речи страног порекла. То показује да су корисници *Фејсбука* или недовољно заинтересовани или штуро упућени у ову област:

1) Другари, занима ме који је акценат на мом имену. Да ли сам МИлена или МиЛЕНа или како већ? (НП); 2) Хајде сад коначно ТЕлевизија или телеВИзија? (НП); 3) Како се правилно акцентује СОларијум или соЛАријум? (ПГЈН); 4) Сако ми је таман, али је превише таман. Може ли неко да акцентује „таман“ (потаман) и „таман“ (што се боје тиче)? (ЈН).

3.2. Известан број недоумица тиче се различитих гласовних алтернација, као и одступања и изузетака од њих. Те недоумице могу се разврстати према типу гласовне алтернације на коју се односе.

3.2.1. Значајан број питања односи се на једначење сугласника по звучности:

1) (...) Да ли се каже топција или тобција? (НП); 2) Клупско или клубско? (НП); 3) Предчас или претчас? (НП, ЛПОЈК, ЈН, ЈН); 4) Да ли се каже одкуд или откуд? (НП); 5) Потсетник или подсетник? (НП, ПГЈН); 6) Потколеница

<sup>6</sup> Грађа је ексерпирана у периоду од новембра 2010. до фебруара 2011. године и броји више од 1000 различитих недоумица. Називи група које су послужиле за примере и њихове скраћенице у даљем раду су: Језичке недоумице ЈН (бр. чланова 5969); Научимо правопис! Бесплатно решите своје правописне недоумице! НП (бр. чланова 9186); Борба против неписмености, не хвали ти ништа...фали ти БПН (12467); Правопис и граматика српског језика ПГСЈ (1094); Правописни речник српског језика ПРСЈ (3224); Сваког дана по једно правило из области језичке културе ЛПОЈК (3082); Правопис, правописне грешке и језичке недоумице ПГЈН (18832); Правопис П (8651).

или подколеница? (НП); 7) Одштампаћу, отштампаћу или оштампаћу (НП); 8) Предпостављам или претпостављам (НП, ПГЈН, ЈН, ЈН); 9) Баба. Бабске или бапске? (ПГСЈ); 10) Подпуковник или потпуковник? (ПГСЈ); 11) Подпуно или потпуно? (ПГСЈ); 12) Безконтактно или бесконтактно паљење? (ПГСЈ); 13) (...) Абстракт или апстракт? (ПГЈН); 14) Србски и српски? (БПН; ЈН, ЈН27) 15) Субкултура или супкултура? (ЈН).

Као што можемо да видимо, највећи број недоумица у вези са гласовном алтернацијом по звучности односи се на звучно-беззвучни пар *д/т*, као и на одступања од те промене испред *с* и *ш*. Недоумице су посебно изражене када се звучно *д* доживљава као део предлога (*пред, под, од, над*) који улази у састав сложенице. У вези са гласовним променама у речима страног порекла, примери нису бројни (*абстракт/апстракт, субкултура/супкултура*), а и једначење по звучности у њима је различито нормирано.

3.2.2. Питања у вези са правилним облицима речи у којима се десила гласовна асимилација или дисимилација, или за које постоји недоумица да ли она треба да се изврши, такође су учестала:

1) Посан или постан? (НП); 2) Болесна или болестна? (НП); 3) Светлосна година или светлостна година или оба? (НП); 4) Част изузецима или изузетцима? (НП); 5) Да ли се пише мастан или масан? (НП, ПГЈН, ЈН); 6) Упуство или упутство? (НП); 7) Свакодневица или свакодневница? (НП).

3.2.3. Именице које значе вршиоца радње и које се у номинативу завршавају на *-лац* (и генитиву на *-лаца*) имају у осталим падежима доследну измену *л* у *о*. Вероватно по аналогiji са поменутиим падежним облицима који је имају, често се јавља недоумица и у вези са променом *л* у *о* у номинативу јединице:

1) Наручилац или наручиоц? (НП); 2) Читаоц или читалац, гледаоц или гледалац, примаоц или прималац? (НП); 3) Таоц или талац (...)? (НП); 4) Поверилац или повериоц? (НП); 5) Столњак или стоњак? (ЈН).

3.2.4. Учестали су и примери недоумица у вези с гласовима *ј* (најчешће у додиру са *и*) и *х*, а понекад се јавља и питање у вези са уснено-зубним паром *в/ф*, где се очекује да облици са *в* треба да смене оне са *ф*.

1) Рејон или реон? (НП, ЈН); 2) Јефтино или јевтино? (...) (НП, ЈН); 3) Да ли је дечје или дечије? (...) (НП, ЈН); 4) Да ли се правилно каже мајца или мајица? (НП, БПН); 5) Плих или плик? (НП); 6) Фиока или фијока? (НП); 7) Уво или ухо? (ПГСЈ);<sup>7</sup> 8) Да ли је правилно атмосвера или атмосфера у клубу је била одлична? (ЈПОЈК); 9) Дубаји или Дубаи (ПГЈН); 10) Асфалт – асфалтиран или асвалт – асвалтиран? (ЈН).

3.3. У вези са правописним недоумицама које се односе на правилно писање речи и израза по ортографској норми српског језика јавља се неколико типова проблема.

<sup>7</sup> И поред распрострањеније употребе облика са *в* уместо са изворним *х*, *Правопис* 2010 инсистира на равноправности именица „уво“ и „ухо“. Присуство ових недоумица показује да фонетски критеријум при изговору пресудно утиче на избор правописно релевантног облика.

3.3.1. Први и један од чешћих односи се на писање речце *не* уз глаголе. Постоје конкретна питања везана за поједине глаголе:

1) Не дам или недам (НП); 2) Неда ми се или не да ми се? (ПГЈН); 3) Незнам – одвојено или састављено? (ЈН); 4) Не ћу или нећу (ЈН); 5) Може ли неко да разјасни оно чувено правило кад се негација не раздваја од глагола? Знама да постоји неколико изузетака (БПН); 6) Неоправдава или не оправдава (ПГСЈ); 7) Како се пише негација глаголског придева радног, спојено или одвојено? (ЈН) 8) У реченици Ја не ваљам (мисли се на особину, а не да нпр. ваљам неку робу) да ли се речца не пише одвојено или састављено? (ЈПОЈК).

3.3.2. Проблем није само писање речце *не* уз глаголе већ и уз именице, придеве и прилоге:

1) Да ли је правилно написати не извршење или неизвршење? (НП); 2) Не драги или недраги (ПГЈН); 3) „Не везано“ или „невезано“ за тему, разговор (ПГЈН, ЈН); 4) Може ли ми неко рећи правило писања рјечице „не“ уз придеве...? (НП); 5) Не пажљив или Непажљив (НП).

3.3.3. Као чест правописни проблем, јављају се и питања у вези са писањем великог слова:

1) Нови Сад или Нови сад (НП); 2) Царева мала или Царева Мала (ЈПОЈК); 3) Да ли се по новом правопису пише Стара планина или Стара Планина (ПРСЈ); 4) Да ли се уз властита имена пишу придеви великим словима? Као нпр. Иван Грозни или Иван грозни (ЈРОЈК); 5) Булевар деспота Стефана или Булевар Деспота Стефана? (НП); 6) Свети Сава – „свети“ великим или малим словом (НП); 7) Да ли се пише Јевреји или јевреји? (НП, ЈН); 8) Уједињено Краљевство ВБ или Уједињено краљевство ВБ (...)? (ЈН); 9) (...) да ли име предмета и факултета треба великим словом (НП)<sup>8</sup>.

Овакве недоумице, донекле, можемо сматрати очекиваним када узмемо у обзир променљивост и условност појединих правописних решења: у претходном *Правопису*, штампаном 1993. године, придев *свети* писан је малим односно великом почетним словом у зависности од тога да ли је у питању назив свеца или здања/ празника које је по том свецу добило име. Према новом *Правопису*, штампаном 2010. године, придев *Свети* пише се искључиво великим почетним словом.

3.3.4. Неретка су питања у вези са писањем имена нових медија и појмова везаних за њих:

1) Када се интернет пише великим, а када малим словом? (ЈПОЈК); 2) Пишете ли интернет или Интернет, с малим или великим „и“ (ЈН) 3) Остаде неразјашњено: Фејсбук или фејсбук (ЈН).

3.3.5. Ни *Правопис* Матице српске, издат октобра 2010. године, ни *Правописни речник српскога језика* Милана Шипке, издат априла 2010. године,

<sup>8</sup> Одговоре на поједина од ових питања можемо наћи у нормативним и правописним приручницима, међутим, неретко се дешава да адекватно објашњење за одређена нормативна решења изостаје.

нису разрешили многе недоумице у вези са тзв. новим речима. Речи попут *милк-шејк*, *хот-дог* и сл. нису нове, јер су већ више од 10 година у живој употреби, па отуда чуди да их нормативни приручници и даље не бележе, док већина лексике везане за нове технологије тек треба да добије нормативни статус.

3.3.6. Такође, међу питањима бележимо и она у вези са писањем скраћеница и њиховим изговором. Савремени приручници немају задовољавајуће решење за њихову систематизацију, па их, чини се, због тога и избегавају, а нарочити проблем представљају скраћенице везане за информациону технологију.

1) Зашто се „ВМА“ чита ве-ме-а? (НП); 2) ДВД, ДеВеДе или ДиВиДи (ЈПОЈК); 3) тзв или тзв. (ЈН, ЈН); 4) Да ли је УНДП у генитиву УНДП-а или УНДП-ија или се уопште не ставља у падеже? (ЈН) итд.

3.3.7. Честе су и недоумице у вези са растављеним и састављеним писањем речи. Оне се могу поделити у неколико подгрупа у зависности од врсте недоумице.

3.3.7.1. Најраспрострањеније недоумице тичу се писања сложених прилога (прилошких сложеница):

1) За узврат или заузврат (ЈН); 2) (...) „Уживо“ или „у живо“ (када се мисли, рецимо, да је неко некога видео лично) (ЈН); 3) У сред или усред (...) (НП, НП, ПГЈН); 4) Напамет или на памет? (ЈН); 5) Ус пут или успут (ЈН); 6) За редом или заредом (ЈН); 7) (...) Ни мало или нимало (ЈН, НП, ПГЈН); 8) И сувише или исувише? (НП); 9) На жалост или нажалост (ЈН, НП, ПГЈН, БПН).

3.3.7.2. Заступљена су и питања везана за писање учесталих поздрава, узвика или израза као што су:

1) Довиђења или до виђења? (ПГЈН); 2) „Добродошли“ или „добро дошли“? (НП, ПГЈН); 3) Упомоћ или у помоћ (ПГЈН); 4) Да ли је правилно рећи У ПРАВУ СИ или УПРАВУ СИ (БПН); 5) Или уреду и у реду (ПГЈН).

Поздрав *Довиђења у Правопису* из 1993. г. написан је одвојено, док се у новом *Правопису* из 2010. прописује његово састављено писање. Изрази „у праву“ и „у реду“ нису наведени. Мањкавост ових приручника огледа се у недоследностима, какве су, на пример, оне у погледу писања узвика типа *дођавола*, *доврага* и сл.

3.3.7.3. Веома је фреквентно и следеће питање:

1) Како се правилно пише јел, јел’ или је л’ (...) ? (ЈН, ПРСЈ, П).

Неретко се дешава да се овај облик замењује везником „јер“. У правописним приручницима још увек није докраја усаглашено како треба писати „је л’“ или „јел’“ (дозвољено у неформалном стилу), односно да ли је у питању енклитички облик глагола „јесам/бити“ и упитна речца „ли“ или нова упитна речца настала срastaњем та два елемента.<sup>9</sup>

<sup>9</sup> *Правопис 2010* каже да се питање и узречица **је ли** може писати и јел’, јелте, јелда (*Правопис 2010*: т. 133, 94); Иван Клајн у *Језичким недоумицама* каже: **је ли**; скраћено је л’; је л’ да, је л’те (Клајн, 2010: 79).

3.4. Бројна су и питања из области морфологије која се односе на граматичке категорије речи (род и број именица, глаголски вид, придевски вид), деклинационе облике појединих именица, правилне облике присвојних придева, облике компаратива, личне и неличне глаголске облике, заменице.

3.4.1. Кориснике *Фејсбука* занимали су облици множине појединих именица, као и облици генитива множине:

1) Имају ли именице финале и бијенале множину? (ЈПОЈК); 2) Направићу салто. Како бих то рекла у множини? Направићу салтове? (НП); 3) Видео, видеои или видеи или...? (ПГСЈ, НП); 4) Множина од „торнадо“ је торнадои или торнада? (НП, ПГЈН); 5) Саобраћајни знакови или саобраћајни знаци (ЈН); 6) Чују се неки звуци и/или чујем звукове (ПГЈН); 7) Реците ми множину речи бицикл. Хоћу да купим 10... (НП, ЈПОЈК); 8) ПутОВи или путЕВи (ПГЈН); 9) Грех – „греси“, „грехови“? (НП); 10) (...) КЕЈ гласи КЕЈЕВИ или КЕЈОВИ? (НП); 11) Ранчеви или ранци? (ЈН).

О множини именица мушког рода које се завршавају на *-о* типа *торнадо* или *салто* у правописним приручницима може се судити само на основу именице *торпедо* или *интермецо*.<sup>10</sup> Треба нагласити и дилеме које изазива дублетност парова као што су *знакови/знаци, звукови/звуци*.

Додатно су збуњујуће недоследности какве можемо срести у *Правописном речнику* Милана Шипке, у којем је именица *торнадо* обрађена као именица мушког рода, са множинским обликом номинатива *торнади*, а именица *торпедо* као именица мушког рода са множинским обликом средњег рода *торпеда*.<sup>11</sup>

3.4.2. Известан број питања односи се на облике датива или локатива оних именица код којих постоји недоумица у вези са вршењем друге палатализације (те недоумице могу се уврстити и у део који се односи на гласовне алтернације):<sup>12</sup>

1) Била сам на журКи или на журЦи (НП, ПГЈН, ПРСЈ); 2) Локатив именице подршка гласи – подршци или подршки (ПГЈН); 3) Датив од именице грешка? (ПГЈН); 4) Шминки или шминци? (ПГСЈ); 5) Тачци-Тачки? (ЈН, ПГЈН); 6) У Галеници или у Галеники (...) (НП); 7) Како гласи локатив множине именице кутак? (НП); 8) У „Црвенки“ или у „Црвенци“ (ПГЈН); 9) Како гласи датив именице Приповетка (ПГЈН); 10) На равној подлоги или на равној подлози (ПГЈН). 11) Ћерки или ћерци? (НП); 12) (...) у плувачки или у плувачци? (НП); 13) (...) зашто не може „лига-лизи“? (ПГСЈ).

У српској лигвистици проблеми у вези са гласовним променама традиционално се обрађују у правопису. Пракса је да се у правописним

<sup>10</sup> Правило о роду и множинским облицима оваквих именица можемо наћи у *Српском језичком приручнику* – „Многобројне именице страног порекла – као **интермецо, либрето, кимоно** ... мушког су рода у једнини а средњег у множини (**интермеца, либрета** итд.)“ (СЈП, 2004: 124).

<sup>11</sup> **торпедо**, еда м. мн. **торпеда** (ПРСЈ, 1135).

<sup>12</sup> Правила о одступању друге палатализације можемо видети у *Правопис 2010, Српском језичком приручнику и Граматици српског језика*.



приручницима много детаљније анализирају и облици појединих падежних облика. Ове врсте проблема требало би детаљније обрађивати у граматикама и нормативним приручницима. Велику пажњу при изради таквих референтних приручника треба посветити и успостављању критеријума и правила којима би се читалац могао водити у закључивању о одређеној појави или облику речи за које се интересује, а која евентуално није обрађена. Заблуде и збуњивања уносе тврђења попут: „Сигурних правила нема, многе именице имају оба облика (нпр. фрески или фресци, епохи или епоси)“ (СЈП, 2004: 119) или „Односи *-ки -ги -хи* према *-ци -зи -си* у једнини именица на *-а* врло су неуједначени и нестабилни. Замена сугласника једва да се може оценити као главно правило, јер су одступања од њега узела великог маха и често се потпуно укоренила“ (Правопис, 1993).

3.4.3. Поједина питања односила су се на целу падежну парадигму извесних именица, углавном оних код којих се осећа присуство непостојаног *a*, страних речи које се завршавају на неки од вокала, или имена која се завршавају на вокал:

1) Молим вас, нека ми неко измења Соколац по падежима (...) (НП); 2) Да ли неко може да промени име Миа по падежима (НП); 3) Како се име Франсоа мења по падежима? (ЈПОЈК); 4) Како се ШОУ мења по падежима? (ЈПОЈК); 5) Како се мењају женско име Ива и мушко име Иво по падежима? (НП, ЈПОЈК); 6) Да ли неко може да ми промени по падежима реч – лептири – (дакле множина) (ЈН); 7) Како желудац мењати по падежима? (ЈН). 8) Је л' може неко да ми измења кроз падеже „портфолио“ (НП).

*Правопис 2010* прописује промену именице *шоу* као *шоуа*, *шоуу*. Такође, за промену имена *Франсоа* предлаже – *Франсог*, *Франсои*, као и то да остане непромењено испред презимена.<sup>13</sup>

3.4.4. Остали падежни облици који представљају недоумицу су инструментал једине (најчешће у вези са прегласом вокала иза палаталних сугласника) и, ређе, акузатив:

1) Да ли се каже: Разговарала сам са Ђорђом или (...) Ђорђетом? (БПН); 2) Тражим наочаре или тражим наочари (ПГЈН); 3) Путем или путем? (ПГЈН); 4) (...) Доктор-ЕМ, доктор-ОМ (ПГЈН, П); 5) Соли или сољу (ПГЈН); 6) Перо? Видјела сам ПерУ или ПерА? (ПГЈН); 7) Да ли инструментал именице ИМИЦ гласи ИМИЦОМ или ИМИЦЕМ (...) (ПГСЈ); 8) Мењамо ли и презиме у дативу ако се на завршава на *-ић* нпр. Јелица Личина...Јелици Личини? (ПГЈН); 9) Над Аранђеловцом или над Аранђеловцем? (НП); 10) Да ли се Тадић срео са Медведевом или Медведевим? (НП); 11) (...) са Радетом или са Радом? (НП, ЈПОЈК).

Недоумице које се тичу падежних облика сведоче нам о томе да су у основношколским граматикама и уџбеницима из матерњег језика недовољно

<sup>13</sup> Сличан проблем представља и промена именице *лото*, *лота* ...

истакнути изузеци и лоше формулисана правила гласовних промена. Још више забрињава низак ниво језичке културе у медијима, о чему је више пута писано (Клајн, Фекете, Шипка, Милановић).

3.4.5. Недоумице у вези са глаголским облицима такође су присутне. Оне се односе на уопштена питања која се тичу промене неког глагола, облика помоћних глагола или облика трпног глаголског придева:

1) Употреба глагола *требати* – лична или нелична? (НП, ЈН, ЈН, БПН); 2) Да ли је правилно „Ја бих“ или „Ја би“? (НП, ЈН); 3) (...) „Он ми се извинУо“ или „Он ми се извинИо“? (ЈПОЈК, ЈН); 4) Маил је послат или послан (ЈПОЈК, НП, ПГЈН); 5) Стојао или стајао?<sup>14</sup> (ПГЈН, ЈН); 6) Спашава или спасава? (ПГЈН); 7) Потресен или потрешен? (ПГЈН); 8) Продужује или продужава? (ПГСЈ); 9) Помоћни глагол бити у аористу – промена по лицима (ЈН); 10) Како гласи потенцијал 3. лица множине глагола *уживати*? (ЈН); 11) Како се каже: заслепела сам их или заслепила сам их? (ЈН); 12) Да ли се каже *сконцентрисати* или *концентрисати*? (НП, ЈН); 13) Како гласи глаголски прилог садашњи глагола *ДОКАЗИВАТИ*? (ПН); 14) *Ослабети* или *ослабити* (...) ? (НП).

Видимо да остаје спорна употреба глагола „*требати*“, којој у приручницима, али и у граматикама за основну и средњу школу, треба посветити посебну пажњу. Такође, глаголи „*заслепети*“ и „*заслепити*“ потврђени су у речнику књижевног језика, први у значењу *постати слеп*, а други у значењу *учинити привремено слепим*. С обзиром на бројност оваквих недоумица, можемо закључити да у граматикама није довољно јасно назначено да се овакви парови семантички диференцирају (детаљно је овај проблем обрађен на релевантном корпусу у Спасојевић, 2009). Међутим, могуће је да се њихова семантичка диференцијација у говору данас не осећа.

3.5. Најчешћа питања из области дериватологије постављају се у вези са именима етника, ктетика и етноида:

1) Ако је држава Кореа, јесу ли становници Кореанци или Корејци? (НП); 2) Становник Обале Слоноваче? (НП); 3) Шпанкиња или шпањолка? (НП); 4) Становник Камбоџе? (НП); 5) Становник Осла? Али да није Ослонац, Ослић и слично! (ПГСЈ); 6) Ајд сад да мало разрађујемо географију. Како се зове становник Бангладеша? (ПГСЈ); 7) Хитно ми треба становник Бангкока. Нашла сам придев *бангкочки*. (ПГСЈ); 8) Становник Шапца? (ПРСЈ); 9) Конкретно ме занима како се правилно изводи именица/назив за становника Гане, и зашто, тј. по ком правилу? (ЈПОЈК); 10) Становник Лондона? (ПГСЈ); 11) Како бисте назвали становнике града Феникса у Аризони? (ЈН); 12) Грађани Хондураса су...? (ЈН); 13) Приштевци или Приштинци? (ЈН);

3.6. Бројна су и питања која се тичу значења појединих лексема у српском језику, састава лексике, сфера употребе речи, као и односа између лексема и

<sup>14</sup> Глаголи „стојати“ и „стајати“ појављују се као дублетни у РМС 2007, али се предност даје глаголу „стајати“.

значања. У ту групу недоумица могли бисмо да сврстамо и оне где постоји сумња у вези са правилним обликом речи, као и начином на који је реч страног порекла фонетски адаптирана у српском језику. Такође, чланове група понекад буне и варијанте исте лексеме, од којих је једна постала обичнија за хрватско говорно подручје.

1) Рајсфешлус или рајфешлус? (НП); 2) Орман или ормар? (НП); 3) Правилно је контроверзан а не контраверзан? (НП, БПН); 4) Да ли је код нас правилно инжињер или инжењер? (НП); 5) (...) Да ли се каже скалпер или скалпел? (НП); 6) Да ли се ноћас односи на претходну ноћ или на предстојећу ноћ? (НП); 7) Инјекција, инекција, ињекција? (ПГСЈ); 8) Докторанд или докторант? (ПРСЈ); 9) Португал/Португалија? (ЈПОЈК); 10) Порцелан или порцулан? (ЈПОЈК); 11) Диносауруси или диносаури? (ПГЈН); 12) Како се каже: „пижама“ или „пицама“? (ПГЈН); 13) Боранија или буранија? (ПГЈН); 14) Маршута или маршрута (...)? (БПН); 15) Да ли је реч „сумља“ исправна у било ком агрегатном стању? (НП);

3.7. Када је у питању синтаксички ниво, најчешћи проблеми јављају се у вези са реакцијом глаголских именица. Таква су, на пример, следећа питања:

1) Излуђују ме ови коментатори кад кажу прекршај НА Миљашу. Ако се добро сећам, до недавно су сви говорили прекршај НАД Миљашем (или неким другим), што мени много боље звучи. Како је правилно? (ПГЈН; НП) 2) Такође, ако се одричемо нечега, може ли се рећи одрицање од...? (ЈН) 3) Имаћу разумевања према земљаку. Према земљаку или за земљака? (ЈН) 4) Докторка је отишла у пензију, па смо јој купили књигу. Друга докторка је написала посвету и на крају: Тој и тој, у сећање од тих и тих... Да ли је ово У сећање у реду? Или треба: За сећање, НА дуго сећање или нешто треће? (ЈН).

3.7.1. Проблеми у вези са употребом адекватне предлошко-падежне конструкције, па и падежног облика уопште, веома су фреквентни:

1) Да ли се каже код куће сам или кући сам? (ЈН; ЈПОЈК); 2) Неко је позвонио на врата или неко је позвонио на вратима?(НП); 3) Лупам руком о сто или од сто? (ПГЈН); 4) Чекати некога, нешто или чекати на некога, нешто? (ЈПОЈК); 5) Ожењен је Сањом или ожењен је са Сањом? Жени се или жени се са Иваном. Марко се жени или Марко жени Тамару? (ЈН); 6) Шапутати неком, говорити неком, викати на неког. Зашто? (ЈН); 7) Дала мајка три јабуке на три детета? Како ово рећи граматички исправно? (ЈН); 8) Возим мерцедес/мерцедеса или ауто фабрике Мерцедес? (ЈН); 9) Како се каже „дај ми воду“ или „дај ми воде“? (НП); 10) Мислим да је питање у контексту: куда се пише ПО ТАБЛИ, НА ТАБЛУ или НА ТАБЛИ? (НП); 11) Гост у Дневнику или гост Дневника? (ЈН);

3.7.2. У специјалним независним реченицама које се праве по моделу речца (ЕВО, ЕНО, ЕТО) + генитив, често се у разговорном језику јавља супстандардни облик према моделу речца + енклитички облик заменице + номинатив, тесестога код говорника јављају недоумице типа:

1) Да ли је исправно рећи: Ено га екран? (ЈН).

3.8. О стилистичким недоумицама можемо говорити на основу следећих примера:

1) (...) да ли је правилно „по мени“, када се користи у значењу „по мом мишљењу“ „што се мене тиче“ и сл. (БПН) 2) Да ли је „чак шта више“ плеоназам? (НП) 3) Да ли је исправно рећи јако битно? (ЈН).

3.9. Међу корисницима *Фејсбука* који се интересују за питања из језичке културе има и оних који постављају питања у вези са правилном употребом појединих лексема, синтагми, израза. Неки од њих нагињу пуризму, има и оних који имају осетљиво језичко ухо, па критикују честе грешке, а неки покушавају да укажу на двозначне конструкције и расветле их.

1) Да ли је исправно рећи НИЧИМ ИЗАЗВАНИ? (ЈН); 2) С обзиром или обзиром на? (ЈН); 3) Да ли је неисправно рећи јуче увече? (ЈН); 4) Док је била трудна са Милошем, имала је мучнине или Док је носила Милоша, имала је мучнине (ЈН); 5) Искључити или угасити телевизор? (ЈН); 6) Може ли неко да ми рашчивија употребу „док“ и „док не“? На примјер, у реченицама: „Сачекај док донесем чаше“ и „Сачекај док не донесем чаше“, значење је исто, је ли тако? (ЈН); 7) Да ли је „љубав преко жице“ идиом, фраза или обичан, рецимо песнички, израз? (ЈН); 8) Која разлика је између последњи и задњи? (НП)

#### 4. Закључне напомене

4.1. Онемогућени смо да судимо о полу, образовању и старости корисника на *Фејсбуку*, али оно о чему можемо говорити јесу општи утисци стечени на основу најчешћих недоумица. Најпре, помало је обесхрабрујуће то што се питања већине корисника свде на елементарна питања писмености. Та чињеница указује на забрињавајуће стање у погледу језичке културе говорника српског језика. Низак ниво елементарне писмености директна је последица неколико утицаја: на првом месту тога што се граматичка и правописна правила већим делом уче само у основној школи; затим, наша језичка норма не прати савремена питања језика (најновији *Правопис* само је реиздање *Правописа* из 1993. године, граматика српског језика за средњу школу објављена је 1989. године и отада се прештампава са незнатним изменама итд.),<sup>15</sup> чак и озбиљне издавачке и медијске куће одричу се услуга професионалних лектора, и на крају, утицај интернета, који диктира један нови вид комуникације и тиме утиче на језик, понајвише на нивоу правописа и интерпункције, а онда и на лексичком нивоу у смислу употребе страних, пре свега енглеских, речи и израза.

4.2. Охрабрујућа чињеница у вези са групама које се образују на друштвеној мрежи *Фејсбук* огледа се у томе што њихово постојање сведочи како корисници ове мреже све више воде рачуна о језику и језичкој култури. Иако

<sup>15</sup> О овом проблему видети још и Ђукановић, 2010.



је немогуће очекивати да сви оснивачи буду из струка које су у директној вези са српским језиком, потребно је да се језички стручњаци баве овим послом, пошто је често неопходно поједина језичка правила протумачити и применити на примере који нису наведени у доступним приручницима. Такође, потреба за групама оваквог типа говори о повећаној свести о језику и бризи за правилним писаним и говорним изражавањем. На крају, брига о језичкој култури није само лингвистички проблем, већ и национални, државни и политички.

## Литература

- Брборић Б., Ивић П., И. Клајн и М. Пешикан. 2004. *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига.
- Букановић, Владо. 2010. Српски језик у издаваштву: опште стање савременог српског језика. *Књижевни магазин*, 103/105, 52–53.
- Јерковић Ј., М. Пешикан и М. Пижурица. 2010. *Правопис српскога језика*. Београд: Завод за уџбенике. Нови Сад: Матица српска.
- Клајн, Иван. 2010. *Речник језичких недоумица*. Београд: Чигоја штампа.
- Поповић Љ. и Ж. Станојчић. 2008. *Граматика српског језика : уџбеник за I, II, III и IV разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Радић-Бојанић, Биљана. 2005. Граматичке особине дискурса електронских ћаскаоница. *Наш језик*, 36, 1/4, 6–15.
- Речник српскога језика*. 2007. Нови Сад: Матица српска.
- Спасојевић, Марина. 2009. *Глаголи на -(ј)ети, -им у савременом српском језику*. Београд: Филолошки факултет.
- Спасојевић, Марина. 2009. О „Нашој пошти“ у Нашем језику. *Наш језик*, 40, 1/4, 61–76.
- Шипка, Милан. 2010. *Правописни речник српског језика: са правописно-граматичким саветником*. Нови Сад: Прометеј.

## Извори

- <http://www.facebook.com/#!/groups/jezicke.nedoumice/>
- <http://www.facebook.com/#!/group.php?gid=378224276596>
- <http://www.facebook.com/#!/pages/Borba-protiv-nepismenosti-Ne-hvali-ti-nista-faliti/134379753260135>
- <http://www.facebook.com/#!/groups/120548667961603/>
- <http://www.facebook.com/#!/group.php?gid=140820769287553>
- <http://www.facebook.com/#!/group.php?gid=119958714712058>
- <http://www.facebook.com/#!/group.php?gid=80241712792>
- <http://www.facebook.com/#!/pages/Pravopis/79739156288>

**Svetlana Slijepčević, Slobodan Novokmet**

**LANGUAGE DIFFICULTIES ON *FACEBOOK*  
SOCIAL NETWORK**

Summary

In recent years communication on the Internet became a dominant type of global communication. Social networks, such as Facebook, already have hundreds of millions members, and each day gain new ones. Communication on social networks inevitably change language itself, and members often have to adapt themselves on that type of virtual written communication. Because of this, it is not unusual to have many so-called language groups, especially on Facebook, with a lot of members who gather to discuss about various language problems and to seek solutions for some difficulties in their own knowledge. The aim of this paper is to show, on the example of these language groups, 1) common types of language problems for Serbian users of Facebook and 2) if those difficulties could be tracked in referent grammatical literature. This paper should give us the answer about types of language problems for the internet and social network users in Serbia today. Also, we can point to special language problems that should be thoroughly examined in textbooks and grammar.

svetlana.slijepcevic@isj.sanu.ac.rs  
slobodan.novokmet@isj.sanu.ac.rs